Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 25. oktoobri 2004. a määruse nr 312 „Arstiõppe, loomaarstiõppe, proviisoriõppe, hambaarstiõppe, ämmaemandaõppe, õeõppe, arhitektiõppe ja ehitusinseneriõppe raamnõuded“ muutmine“ eelnõu

Seletuskiri

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Määruse eelnõuga ajakohastatakse loomaarstiõppe raamnõudeid, et võtta Eesti õigusesse üle Euroopa Komisjoni 10. aprilli 2025. aasta delegeeritud direktiiv (EL) 2025/1223, millega muudeti direktiivi 2005/36/EÜ veterinaararsti kutseala puhul nõutava koolituse miinimumnõudeid.

Eelnõu eesmärk on viia Eesti loomaarstiõppe raamnõuded kooskõlla ajakohastatud Euroopa Liidu koolituse miinimumnõuetega. Direktiivi muudatused lähtuvad veterinaarmeditsiini teaduse ja tehnika arengust ning vajadusest kajastada õppes senisest selgemalt tänapäevaseid kutsealaseid pädevusi.

Muudatustega täpsustatakse loomaarstiõppe lõpetamisel omandatavaid teadmisi, oskusi ja pädevusi ning ajakohastatakse loomaarstiõppe õppekavas kohustuslikult käsitletavate õppeainete loetelu. Uued või senisest selgemalt väljendatud teemad on muu hulgas valu hindamine ja valuravi, eutanaasia, bioturvalisus, „Üks tervis“ põhimõte, veterinaarteenuse korraldus ja juhtimine, valdkondadevaheline koostöö ning andme-, info- ja digitehnoloogia kasutamine veterinaaria valdkonnas.

Direktiivi põhjenduste kohaselt on ajakohastamise keskmes terviseühtsuse põhimõte, kestlikkus, valdkondadeülene koostöö, pehmed oskused, ravi ja teraapiad, loomade tervis ja heaolu, rahvatervis, hügieen ja toiduohutus, bioloogia, digitaliseerimine ja digiandmed ning diagnostika ja laboratoorsed meetodid. Määruse muudatustega tagatakse, et Eestis loomaarsti kvalifikatsiooni omandanu ettevalmistus vastab kogu Euroopa Liidus tunnustatud miinimumnõuetele.

Eelnõu ei muuda loomaarstiõppe nominaalkestust ega õppe mahtu. Muudatused täpsustavad õpiväljundeid ja õppeainete loetelu ning võimaldavad jätkuvalt õpetada üht või mitut loetletud õppeainet teiste õppeainete raames või koos nendega.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse osakonna nõunik Janne Pukk (janne.pukk@hm.ee) koostöös Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi toiduohutuse osakonna nõunik Laura Kaljusaarega (laura.kaljusaar@agri.ee**).** Eelnõu ettevalmistamisel konsulteeriti Eesti Maaülikooli esindajatega. Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Haridus- ja Teadusministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Maarja-Liisa Vahi (maarja-liisa.vahi@hm.ee).

2. Õiguslik alus

Määrus kehtestatakse kõrgharidusseaduse § 7 lõike 3 alusel. Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Komisjoni delegeeritud direktiivi (EL) 2025/1223 artikli 2 kohaselt peavad liikmesriigid direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid jõustama hiljemalt 10. aprillil 2027 ning edastama nende teksti komisjonile.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse määruse nr 312 § 11 ning lisa 2. Paragrahvis 11 täpsustatakse loomaarstiõppe läbimisel omandatavaid teadmisi, oskusi ja pädevusi. Lisas 2 ajakohastatakse loomaarstiõppe õppekava kohustuslike õppeainete loetelu ja terminoloogiat.

3.1. Loomaarstiõppe läbimisel omandatavad pädevused

Eelnõu punktiga 1 ja 2 muudetakse määruse nr 312 § 11 punkte 3 ja 4 ning täiendatakse paragrahvi punktidega 7-9.

Punktis 3 täpsustatakse kliinilisi, epidemioloogilisi ja analüütilisi pädevusi. Lisatakse sõnaselgelt valu hindamine ja valuravi, sedatsiooni ja eutanaasia ohutu läbiviimine ning kasutatakse erialaselt täpsemaid mõisteid „ennetamine“ ja „loomarühm“. Mõiste „eutanaasia“ kirjeldab tervikprotseduuri täpsemalt kui senine väljend „valutu surm“. Samuti välditakse sõnastust, millest võiks ekslikult järeldada, et inimestele edasi kanduvate haiguste alased teadmised seonduvad üksnes sedatsiooni, anesteesia või eutanaasiaga.

Punktis 4 täpsustatakse, et nõutavad teadmised, oskused ja pädevused puudutavad ennetavat veterinaarmeditsiini. Veterinaarmeditsiini täpsustus eristab loomade tervisega seotud ennetustegevuse üldisest ennetava meditsiini mõistest. Samuti lisatakse bioturvalisus.

Uue punktiga 7 lisatakse piisavad teadmised ja arusaamine „Üks tervis“ põhimõttest ning oskused ja pädevused selle rakendamiseks veterinaarses rahvatervishoius. „Üks tervis“ väljendab inimeste, loomade ja keskkonna tervise seotust ning on eesti erialakeeles kasutatav vaste mõistele One Health.

Uue punktiga 8 lisatakse teadmised veterinaarteenuse osutamise korraldusest ja juhtimisest ning loomatervise majanduslikest aspektidest. Samuti lisatakse suhtlemise, teabevahetuse, meeskonnatöö ja valdkondadevahelise koostöö pädevused. Mõiste „veterinaarteenuse osutamine“ on kooskõlas veterinaarseaduses kasutatava terminoloogiaga.

Uue punktiga 9 lisatakse piisavad teadmised andmehaldusest, infotehnoloogiast ja digitehnoloogiast ning nende praktiliseks rakendamiseks vajalikud oskused ja pädevused. Muudatus kajastab digilahenduste ja andmepõhise töö kasvavat tähtsust veterinaarias.

3.2. Loomaarstiõppe õppeainete loetelu

Eelnõu punktiga 3 asendatakse määruse nr 312 lisa 2. Õppeainete loetelu ajakohastatakse direktiivi lisa kohaselt. Muudatused ei eelda, et iga nimetatud valdkond peab olema õppekavas iseseisev õppeaine, sest määruse kohaselt võib üht või mitut õppeainet õpetada teiste õppeainete raames või koos nendega.

Eriala põhiainetes lisatakse geneetika ja molekulaargeneetika, farmakoteraapia, antimikroobne resistentsus, epidemioloogia ja kutse-eetika. Termin „antimikroobne resistentsus“ on eesti erialakeeles loomulikum kui „antimikroobikumiresistentsus“.

Kliiniliste teaduste hulgas ajakohastatakse terminoloogiat ja lisatakse või täpsustatakse muu hulgas veterinaarsünnitusabi, anestesioloogia, ennetav veterinaarmeditsiin, kujutav diagnostika, sigimine ja sigimishäired, riiklik veterinaarjärelevalve ja veterinaarne rahvatervis, veterinaariaalased õigusaktid ja kohtuveterinaarmeditsiin, ravi põhimõtted ning kliinilise veterinaarmeditsiini alused.

Mõiste „kujutav diagnostika“ hõlmab lisaks röntgendiagnostikale ultraheli-, kompuutertomograafia-, magnetresonants- ja muid kuvamismeetodeid. „Kliinilise veterinaarmeditsiini alused“ annab tänapäevase ja arusaadava vaste propedeutikale, hõlmates anamneesi kogumist, looma kliinilist uurimist, sümptomite hindamist ja diagnoosimise aluseid.

Loomakasvatuse ainerühmas kasutatakse mõisteid „söötmisõpetus“ ning „loomakasvatus ja karjatervise korraldus“. Karjatervise korraldus hõlmab loomakarja tervise terviklikku ja ennetavat juhtimist, sealhulgas terviseseiret, haiguste ennetamist, bioohutust ning sigimise, söötmise ja tootmisandmete hindamist.

Toiduhügieeni ainerühmas kasutatakse üldmõistet „sööt“ ning nähakse praktilise töö kohana sõnaselgelt ette tapamajad ja toiduainetööstus. Mõiste „tapamaja“ on täpsem kui üldine viide loomade tapmise kohale.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga võetakse üle komisjoni delegeeritud direktiiv (EL) 2025/1223, millega muudetakse direktiivi 2005/36/EÜ artikli 38 lõiget 3 ja V lisa punkti 5.4.1. Direktiivi artikli 38 lõikes 3 sätestatakse veterinaararsti koolituse tulemusena omandatavad teadmised ja oskused ning V lisa punktis 5.4.1 veterinaararsti õppekava miinimumsisu.

Eelnõu kasutab direktiiviga võrreldes kohati erialaselt täpsemat eestikeelset terminoloogiat, säilitades direktiivi nõuete sisu. Näiteks kasutatakse mõisteid „Üks tervis“, „veterinaarne rahvatervis“, „veterinaarteenuse osutamine“, „kujutav diagnostika“ ja „karjatervise korraldus“. Sisulist kõrvalekallet direktiivi miinimumnõuetest ei kavandata.

Seletuskirja lisana tuleb eelnõu menetlemisel esitada Euroopa Liidu õigusakti ja Eesti õigusakti vastavustabel.

5. Määruse mõjud

5.1. Mõju haridusele ja loomaarstide ettevalmistusele

Loomaarstiõppe õpiväljundid ja kohustuslik õppeainete loetelu viiakse kooskõlla veterinaarmeditsiini teaduse, tehnoloogia ja kutsepraktika arenguga. Selgemad nõuded toetavad õppekava ajakohastamist ning tagavad, et lõpetajate ettevalmistus hõlmab muu hulgas „Üks tervis“ põhimõtet, bioturvalisust, valu käsitlust, digipädevusi, meeskonnatööd ja valdkondadevahelist koostööd.

Eestis puudutab muudatus vahetult loomaarstiõpet pakkuvat Eesti Maaülikooli. Kuna mitmed lisatavad valdkonnad on tänapäevases veterinaarmeditsiini õppes juba käsitletud, seisneb peamine mõju õppekava ja õppeainete kirjelduste ülevaatamises ning vajaduse korral täpsustamises. Eelnõu ei muuda õppe nominaalkestust ega kogumahtu.

5.2. Mõju kutsekvalifikatsioonide tunnustamisele ja tööturule

Euroopa Liidu ühtlustatud miinimumnõuete nõuetekohane ülevõtmine aitab säilitada Eestis väljastatava loomaarsti kvalifikatsiooni automaatse tunnustamise eeldused teistes liikmesriikides. Ajakohastatud pädevused toetavad lõpetajate valmisolekut töötada nii kliinilises veterinaarmeditsiinis, riiklikus veterinaarjärelevalves, toiduohutuse valdkonnas kui ka teadus- ja arendustegevuses.

5.3. Mõju loomade tervisele, heaolule ja rahvatervisele

Valu hindamise ja valuravi, eutanaasia, bioturvalisuse, veterinaarse rahvatervise, antimikroobse resistentsuse ning „Üks tervis“ põhimõtte selgem käsitlemine õppes toetab loomahaiguste ennetamist, loomade heaolu, zoonooside ohjamist, toiduohutust ja ravimite vastutustundlikku kasutamist.

5.4. Haldus- ja töökoormus

Eelnõuga ei kaasne ettevõtjatele ega elanikele uut halduskoormust. Eesti Maaülikoolile ja asjaomastele riigiasutustele võib kaasneda ühekordne vähene töökoormus õppekava, õppeainete nimetuste ja kirjelduste ning kvaliteedidokumentide ülevaatamiseks. Püsivat olulist töökoormuse kasvu ette ei nähta.

5.5. Muud mõjud

Eelnõul ei ole eeldatavalt olulist mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, regionaalarengule, elu- ja looduskeskkonnale, kohaliku omavalitsuse korraldusele ega demograafiale. Digipädevuste ja andmehalduse käsitlemise täpsustamisel on vähene positiivne mõju avalike teenuste ja erialase töö digitaliseerimisele.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine eeldab loomaarstiõppe õppekava ja selle alusdokumentide ülevaatamist ning vajaduse korral terminoloogiliste ja sisuliste täpsustuste tegemist. Eeldatavalt saab muudatused ellu viia olemasoleva õppekorralduse ja eelarve piires. Riigieelarvele täiendavaid kulusid ega tulusid ei ole kavandatud.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Jõustumisaja määramisel tuleb arvestada, et komisjoni delegeeritud direktiivi (EL) 2025/1223 ülevõtmiseks vajalikud normid peavad jõustuma hiljemalt 10. aprillil 2027.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Maaülikoolile, Eesti Loomaarstide Kojale, Põllumajandus- ja Toiduametile ning Eesti Hariduse Kvaliteediagentuurile. Kooskõlastamisel ja arvamuse avaldamisel esitatud märkused ning nendega arvestamine kajastatakse seletuskirja lisas olevas märkuste tabelis.

Kristina Kallas
minister

Lisa

Kavandatav põhiline vastavus direktiiviga

Direktiivi säte	**Eesti õigusakti säte**	**Ülevõtmise sisu**
Direktiivi 2005/36/EÜ art 38 lg 3 p c	Määruse nr 312 § 11 p 3	Kliinilised, epidemioloogilised ja analüütilised pädevused; valu hindamine ja valuravi; sedatsioon, anesteesia ja eutanaasia; zoonoosid.
Art 38 lg 3 p d	Määruse nr 312 § 11 p 4	Ennetav veterinaarmeditsiin ja bioturvalisus.
Art 38 lg 3 p g	Määruse nr 312 § 11 p 7	„Üks tervis“ põhimõte ja veterinaarne rahvatervishoid.
Art 38 lg 3 p h	Määruse nr 312 § 11 p 8	Veterinaarteenuse korraldus ja juhtimine, majanduslikud aspektid, suhtlus, meeskonnatöö ja valdkondadevaheline koostöö.
Art 38 lg 3 p i	Määruse nr 312 § 11 p 9	Andmehaldus, info- ja digitehnoloogia ning nende praktiline rakendamine.
V lisa p 5.4.1	Määruse nr 312 lisa 2	Veterinaararsti õppekava kohustuslike õppeainete ajakohastatud loetelu.